

AGRESIVNO PONAŠANJE DJECE PREDŠKOLSKJE DOBI

Agresivno ponašanje kod djece, ali i odraslih, uglavnom proizlazi iz jedne od osnovnih emocija – ljutnje. Iz tog razloga se može reći da *je agresivno ponašanje sastavni dio rasta i razvoja svakog djeteta*. Stoga se ponašanja poput udaranja, štipanja, čupanja, grebanja, grizenja ili bacanja stvari mogu očekivati kod svakog djeteta u nekom periodu njegovog odrastanja. Istraživanja pokazuju da dijete *u dobi od oko 3.5 godine dostiže vrhunac u napadajima ljutnje*. S druge strane, *agresivno ponašanje smanjuje se između 3. i 5. godine života djeteta i povezano je s razvojem govora i empatije kod djeteta*.

Agresivno ponašanje uvjetovano je biološkim, psihološkim i socijalnim faktorima. Biološki faktori najčešće se povezuju sa komplikacijama u trudnoći i pri porodu i vezani su za poremećaj funkcije djetetova središnjeg živčanog sustava.

Psihički faktori povezani su sa sposobnosti samoregulacije (sposobnost upravljanja emocijama), motoričkom aktivnosti i emocionalnom reaktivnošću (pojačana emocionalna reakcija).

Socijalni faktori odnose se na utjecaj obitelji (popustljivi stil roditeljstva, ne postojanje pravila u odgoju, nemar za potrebe djece) i društvene okoline (velik broj agresivnog ponašanja u okolini, dostupnost agresivnog sadržaja) na nastanak agresivnog ponašanja.

Prema načinu izvedbe agresivno ponašanje se dijeli na verbalnu i fizičku agresivnost. Verbalna se iskazuje riječima i uključuje psovanje, vikanje, vrijeđanje, prijetnje i slično, dok se fizička manifestira već spomenutim udaranjem, štipanjem, grebanjem i slično. **Kod male djece do fizičke agresivnosti uglavnom dolazi jer se ona ne mogu verbalno izraziti i ne mogu objasniti što žele ili što im smeta.**

Isto tako, mala djeca još nemaju razvijenu svijest o uzročno-posljedičnim odnosima, odnosno ne povezuju da grizenje i udaranje može uzrokovati bol drugom djetetu.

Jedan od osnovnih načina učenja i usvajanja novih oblika ponašanja kod djece je **učenje po modelu**. To je oblik učenja u kojem dijete promatra ponašanje modela (u ranom djetinjstvu roditelji su najvažniji model) i kopira njegovo ponašanje ili promatra ponašanje modela i usvaja ponašanja na osnovu posljedica koje model ima za to ponašanje (npr. ako model dobije pohvalu za neko ponašanje, vjerojatno će dijete lakše usvojiti to ponašanje). *Stoga je bitno da se u trenucima vlastite ljutnje pred djetetom pokazuje neagresivno ponašanje kako bi ono vidjelo model suočavanja s emocijom ljutnje na neagresivan način.*

Što činiti i ne činiti kod agresivnog ponašanja djeteta

Potrebno činiti	Ne činiti
Kreirati jasna pravila ponašanja i dnevnu rutinu s dovoljno tjelesne aktivnosti	Kažnjavati dijete i vikati na njega
Zaustaviti agresivno ponašanje i uvijek jednako reagirati na agresivni ispad	Ne dozvoljavati djetetu da izrazi svoje emocije
Ostati smiren i djelovati umirujuće (biti model djetetu)	Posramljivati i ponižavati dijete (“Sram te bilo!”)
Pomoći djetetu da izrazi ljutnju nudeći mu što više izbora za otpuštanje emocije ljutnje (npr. papir za trganje ili šaranje, lopticu za bacanje i slično)	Smijati se i izrugivati djetetu
Nakon što se dijete smiri objasniti situaciju koja se dogodila i uzrok ljutnje te ga poticati da verbalno izražava svoje emocije	Agresivno se ponašati
Poticati empatiju kod djece (pričanjem priča, igranjem uloga)	Gubiti kontrolu nad vlastitim emocijama
Poželjna ponašanja pohvaliti i nagraditi	Emocionalno ucjenjivati dijete (“Ne volim te kad se ljutiš”)